Rok 4. Nr. 256.

DZIENNIK POMORSKI

Przedpłata:

W ekspedycji miesięcznie	1,75 zł.
Z odnoszeniem miesięcznie	1,85 zł.
W agencjach miesięcznie	1,85 zł.
Przez pocztę już z odnoszeniem	2,08 zł.

W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów.

Redakcja i Administracja: Chojnice, ul. Człuchowska 13.
Pocztowe konto czekowe 201.032.
Konto bankowe: Bank Powiatowy Chojnice.
Miejska Kasa Oszczędności, Chojnice.
Tel 44 Adres telegr. „Dziennik Pomorski". Skryt. poczt. 33

Główny redaktor: Dyonizy Kowalski.

Chojnice, środa 5 listopada 1924 r.

Ogłoszenia:

Ogłoszenia na stronie 6-łam od wiersza petyt lub jego miejsce 10 groszy — Rekl. na tekst wiersz 3-łam. 20 groszy — Ogłoszenia skomplikowane z zastrzeżeniem miejsca oraz z nieczytelnym rękopisem przy każdym poszczególnym wypadku 20% nadwyżki. Ogłoszenia z innych krajów płatne tylko w walucie tychże. Za terminowy druk ogłoszeń administracja nie odpowiada.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed pol.

Czy zwycięstwo prawicy w Anglji jest istotnie tak wielkie?

Cały świat z niesłychanem naprężeniem wyczekiwał wyników wyborów do parlamentu angielskiego. I te wyniki dały istotnie nadspodziewany rezultat, który przeszedł najśmielsze nadzieje konserwatystów. Otrzymali przeszło 100 poselskich mandatów więcej, aniżeli liczyli. Na 615 wybieralnych posłów uzyskali 415. Przeciwnicy. mają zatem okrągło zaledwie 200 posłów, w tem sama Labour Party 152. Konserwatyści są zatem samowładnymi panami położenia w Anglji. Mogą prowadzić samowładną politykę, nie oglądając się wcale na przeciwników.

Wybory te mają oczywiście niesłychane znaczenie tak na wewnątrz, jak na zewnątrz Anglji. Należy nam zatem parę słów o następstwach pomówić i obejrzeć sobie te następstwa z rozmaitych stron.

Podkreślamy, że należy obejrzeć sobie te wybory z rozmaitych stron, to znaczy, co przyniosą teraz i co mogą przynieść w przyszłości. Kto patrzy na to, co jest, a więc na wielkie zwycięstwo konserwatystów, ten powiada: Anglikom sprzykrzyły się rządy socjalistów. Widzieli rosnące bezrobocie, wzmaganie się agitacji socjalistyczno rewolucyjnej, widzieli pobłażanie bolszewizmowi, widzieli groźną agitację za wywłaszczaniem przemysłu kopalnianego, widzieli wzmaganie się zaburzeń w Indjach, widzieli chwianie się waluty i papierów wartościowych, zatem postanowili temu wszystkiemu koniec położyć.

Chcieli znowu silnej, potężnej Anglji, chcieli rządu, który będzie oparty na silnej partji, który będzie zatem silnym i będzie miał jasno wytknięty cel

To wszystko wysnuwa każdy z wyniku wyborów. Ale niewszystko złoto, co się świeci. Jeżeli sobie obejrzymy liczby wyborców poszczególnych stronnictw, to obrazek wyniku wyborów otrzeźwi niejednego z nas. Oto konserwatyści otrzymali 7598000 (5360000), liberałowie 2900000 (4250000), Labour Party 5502000 (4400000) głosów, reszta drobnych stronnictw 100 tys. głosów (250000). Liczby podane w klamerkach oznaczają liczby głosów z poprzednich wyborów. A więc liberałowie mieli na ogólną liczbę 4250000 159 głosów. Obecnie mieli 1350000 mniej, a więc niespełna trzecią część mniej głosów, powinni mieć zatem jeszcze przeszło 100 posłów, a mają zaledwie 44. Labour Party otrzymała 1100000 więcej głosów, a więc okrągło 20 procent więcej, powinna była zatem zamiast 193, jak dotąd, mieć około 230 posłów, a ma 41 mniej, bo 152. A więc przeciwnicy konserwatystów mieli 8502000 głosów, a zatem miljon więcej, a mają niespełna trzecią część tych posłów, co mają konserwatyści.

Czem się to dzieje? Poprostu tem, że wybory w Anglji są takie, jak były przed wojną w Niemczech, to znaczy nie są proporcjonalne. Wygrywa poseł, który otrzymuje najwięcej głosów od przeciwników, a głosy przeciwników przepadają, tak że rezultat wyborów w ścisłem znaczeniu nie jest wynikiem woli narodu i stąd wynik głosowania na posłów jest wprost przypadkowy. Zeszłym razem miała szczęście Labour Party, otrzymując blisko 60 posłów więcej. choć głosów przyrosło jej zaledwie 10 tysięcy, tym razem mieli szczęście konserwatyści.

Powtarzamy zatem, że w obec takiego wyniku liczby głosów należy bardzo ostrożnie mówić o woli narodu co do zasadniczej zmiany kierunku polityki. A teraz dalszy obrachunek: konserwatyści zyskali przeszło 2 200 000 więcej Ale na kim? Na liberałach, na drobnych partyjkach i na zwiększonym udziale wyborców. Uzyskali może coś niecoś na Labour Party, ale pewnie bardzo mało, skoro to stronnictwo robocze zyskało 20 procent głosów więcej. Co z tego wynika? Wynika że stronnictwo liberałów zostało silnie pobite, ale nie rozbite, a Labour Party urosła nawet.

Konserwatyści muszą zatem bardzo mądrą politykę prowadzić, jeżeli w 5-letnim okresie przyszłych swych rządów pragną się utrzymać przy rządach i głosach. I dla tego powtarzamy: Nie należy patrzeć na obecne wybory, jak one teraz wypadły, ale jak mogą wypaść w przyszłości, gdyby konserwatyści nie potrafili prowadzić zgrabnej polityki, którąby zdołała poderwać zaufanie do partji robotniczej Macdonalda I dla tego bardzo wątpić należy, że partja konserwatywna zmieni radykalnie politykę swą tak co do Rosji, jak i Niemiec. Partja konserwatywna uczyni wszystko, ażeby umocnić narodowe rządy i wzmocnić poderwane zaufanie swych kolonij zamorskich.

Rządy konserwatywne będą niezawodnie budowały port wojenny w Singapore, który zarzuciły rządy Labour Party, ale zresztą będą unikały wszystkiego, coby mogło pojść na młyn partji robotniczej, która jako partja przeciwna będzie odgrywała w przyszłości główną rolę. Bardzo zatem wątpić należy, czy się zmieni o wiele co polityka w obec Rosji, Francji i Niemiec. Rosja pieniędzy nie dostanie, bo tego nawet większa część robotników angielskich nie chce, ale zresztą będzie rząd konserwatywny z Rosją politykował. Tak samo będzie dalej uprawiał dzieło pokoju z Ligą Narodów, chociaż pod tym względem będzie brał dążenie do wieczystego pokoju więcej na rozum od Macdonalda. Tak samo nie wierzymy, ażeby polityka zagraniczna co do Niemiec miała doznać większych zmian, zwłaszcza co do długów wojennych.

Główną kozerą rządów konserwatywnych będzie ochrona przemysłu, handlu i rolnictwa angielskiego. I tu nastąpią gruntowne zmiany bo tu liczba bezrobotnych rośnie. Zanosi się tu na zaprowadzenie ceł ochronnych, których Anglja dotąd nie znała. Przedewszystkiem zamkną granice przemysłowi niemieckiemu, który angielskiemu robi groźną konkurencję, i dadzą swym kolonjom zamorskim takie przywileje, że te nie będą potrzebowały swych produktów skąd inąd sprowadzać.

Tak się przedstawia najbliższy widnokrąg polityczny w Anglji. W obec ogromnego wzrostu głosów Labour Party urósł jej czub pomimo mniejszej liczby posłów. Na kilka dni przed wyborami partja robotnicza tak dalece liczyła się z przyrostem liczby posłów, że nawet nie chciała rządów z rąk wypuścić w tem zapatrywaniu, że liberałowie też coś uzyskają i będą zniewoleni w dalszym ciągu się jej wysługiwać. Toć potrzeba było tylko przesunięcia się 100 posłów w stronę liberałów i partji robotniczej, a o rządach konserwatywnych nie byłoby prawdopodobnie mowy. Rozmach partji robotniczej wzmoże się zatem i czego nie osiągnęli teraz, mogą osięgnąć w najbliższej przyszłości, jeżeli rząd konserwatywny nie będzie prowadził mądrej i przewidującej polityki.

Polska mocarstwem?

Najświeższe wiadomości donoszą, że rząd francuski zamianował swego posła w Warszawie ambasadorem, czem nadaje Polsce charakter wielkiego mocarstwa. Tak samo poseł polski w Paryżu ma otrzymać tytuł ambasadora. Zmiany te zaszły widocznie z okazji uznania przez Francję sowietów. Sowiety uchodzą za wielkie mocarstwo, nie wypada zatem Polskę gorzej szacować od sowietów. Wszystko to bardzo pięknie, ale bądź co bądź musimy się w najbliższej przyszłości liczyć z tem, że w obec uznania sowietów nie będzie Polska odgrywała w każdym razie jedynego przyjaciela Francji, jak dotąd.

Sprawy polityczne

na podstawie otrzymanych telegramów.

Poznali się ze sobą.

Rząd francuski uznał zatem panowanie sowietów. W piśmie odnośnem, w którem Herriot zawiadamia o tem rząd sowiecki, zastrzega sobie rząd francuski prawa do wszelkich zobowiązań, jakie dawniejsze rządy rosyjskie z Francją zawarły. Na podstawie tych zobowiązań nie zrzeka się rząd francuski długów rosyjskich. Rząd sowiecki musi się zatem zobowiązać wszystko rychlej czy później zapłacić. Wszelkie zaś uchwały, zawarte przez Francję z rządami sowieckimi upadają i rząd sowiecki powinien przysłać swych zastępców, z którymi rząd francuski mógłby się układać co do nawiązania dalszych przyjaznych stósunków i co do spłacania długów.

Nie zapomniał też rząd francuski dodać że sowiety powinne święcie wykonywać to, do czego się zobowiążą, a więc przedewszystkiem nie powinne mięszać się do wewnętrznych spraw francuskich i nie prowadzić agitacji.

Naturalnie że sowietom rozradowała się dusza na to nowe dyplomatyczne zwycięstwo. Cziczerin zasiadł zaraz do narady ze swymi kolegami komisarskimi i wysłał Francuzom odpowiedź, podpisaną przez prezydenta Rosji Kalinina, przez prezesa Komisarzy Bolszewji Rykowa i przez samego Cziczerina. Czego w tej odpowiedzi nie napisano. Wszystko tam jest, co dusza raczy. I uciecha oraz podziękowanie za to, że Francuzi pokazali tak głęboki rozum, iż się pobratali ze sowietami. Stoi dalej, że przecież sowiety mają sumienie i wszystko zrobią, czego Francuzi chcą, a więc zapłacą długi, nie będą się mięszali do agitacji we Francji, za to będą się starali o zawarcie jak najkorzystniejszego dla Francji układu gospodarczego i przyślą w tym celu w jak najkrótszym czasie swych zastępców. W końcu wyrażają życzenie, ażeby pomiędzy obydwoma krajami zapanowało szczęście i przyczyniło się do ogólnego pokoju w interesie ludu roboczego.

Tym razem — widocznie przez grzeczność — nie polecali łaskawej pamięci swych kieszeni. Widocznie nauka, jaką otrzymali w Londynie, nie poszła w las. Ale co się zwlecze, nie uciecze. Już oni tam Francuzom wyliczą, ile powinni dać łapówki w postaci pożyczki, jeżeli ma być w ogóle mowa o spłacaniu długów francuskich za pieniądze francuskie. Wszystko sowiety przyrzekną, ale to przyrzeczenie zawieszą na księżycu.

Przedsmak przyszłej wojny.

W doświadczalni chemicznej w Elizabeth w Ameryce robiono próby z trującymi gazami, ażeby doświadczyć najwyższą siłę benzyny. Robotnicy pracowali w maskach gazowych. I jakie były następstwa: dwóch z nich zmarło, trzech dostało pomieszania zmysłów, a siedmiu ciężko zachorowało. Jeden z nich leżał tygodniami w malignie i kurczach. W końcu popadł w szał, tak że musiano mu nałożyć kaftan bezpieczeństwa, ażeby ludzi nie rozbijał. Umarł w największych męczarniach. Inny w napadach szaleństwa stał się dla swej rodziny tak niebezpieczny, że zagrażał życiu rodziny. Na ciałach nieboszczyków potworzyły się zgniłe pęcherze gazowe. Lekarze nie zdołali dotąd wypośrodkować środka zaradczego.

Taką to ma być przyszła wojna. Toć ludzie tępiliby się gorzej szczurów. I na to Pan Bóg stworzył ludzi na podobieństwo swoje! I na co to wszystko?

Stósunki Czechosłowacji do zagranicy.

Minister Benesz wygłosił expose w sprawie czeskiej polityki zagranicznej w sejmie czeskim. Powiedział, że Czechosłowacja wojny nie chce prowadzić, co udowodniła już przez załatwianie spraw na drodze polubowej z Austrją, Polską i Francją. Z Polską zanosi się na pomyślne pokojowe załatwienie wszelkich spraw, które omówione zostały z ministrem Skrzyńskim w Genewie. Stósunki z Anglją i Francją nie straciły nic ze swej serdeczności, tak samo jest serdeczny stósunek z Włochami. W stósunku do Niemiec przyjęty został plan Davesa, co się przyczyni ogromnie do ustalenia stósunków w Europie. Jeszcze lepiej byłoby, gdyby Niemcy wstąpiły do Liga Narodów. Zapowiedział Benesz również zamiary uznania sowietów, przyczem jednak nadmienił, że wpływy sowietów maleją.

Skrucha po niewczasie.

Narodowcy angielscy tak konserwatyści jak liberałowie biją się po niewczasie w piersi i robią sobie wyrzuty, że dopuścili w ogóle do rządów partję robotniczą. Jeden z głównych przywódców konserwatywnych Churchill oświadczył sprawozdawcy jednego z francuskich pism, że partja robotnicza nasiała kąkolu zepsucia w dotychczasową angielską obyczajowość społeczną. Oprócz tego zaszkodziła zagranicznej polityce angielskiej, ponieważ nie pozwoliła budować portu w Singapore na Oceanie Spokojnym, tak że w razie potrzeby pozostanie Australja lub Nowa Zelandja bez pomocy angielskiej.

Wszystko to prawda, ale wszelkie lamenty po niewczasie nie wrócą tego, co się straciło. Dobrze będzie, jeżeli nowe rządy zdołają to wszystko naprawić.

Na to się tylko Żydzi zdobyć mogą.

Sowiecki Komisarz Zinowjew Apfelbaum, który swym głośnym listem do komunistów angielskich, wzywającym ich z okazji mającej nastąpić pożyczki do roboty ku rewolucji w Anglji, wypiera się tego listu i powiada, że list ten został sfałszowany w Polsce, gdzie istnieje grupa ludzi, która zagraniczne rządy w tego rodzaju dokumenty zaopatruje.

Tymczasem list jest prawdziwy, ponieważ sam Macdonald przeciwko niemu jak najenergiczniej protestował, co najlepiej świadczy o jego prawdziwości.

Wyparli się Ludendorffa jak Judasza.

Bawarscy generałowie wydali odezwę, w której oświadczyli, że zrywają wszelkie stosunki z Ludendorffem. Przyczyną jest honorowy zatarg pomiędzy byłym królewiczem bawarskim Ruprechtem a Ludendorffem. Ludendorff pozwał królewicza pod sąd pod warunkiem, że będzie się składał z pruskich generałów. Na to zwołał królewicz bawarskich generałów, którzy przeciwko temu stanowczo zaprotestowali.

Ze zapasów wyborczych w Anglji.

Gazety podają z pola walki wyborczej w Anglji rozmaite ciekawe szczegóły. Przedewszystkiem nowością jest powstanie drobnych partjek, których przedtem w Anglji nie było. Wybrano do nich coprawda tylko 13 posłów, ale zawsze wybrano i to jest dowodem, że i w Anglji psuje się potrosze coś w dotychczasowym zrównoważonym parlamentaryźmie. Dalej nowością jest wybrany jeden komunista. Będzie on tam coprawda kołkiem u płotu, ale zawsze będzie posłom psuł krew i uprawiał agitację. Dalej opowiadają, że po raz pierwszy odbywały się w Anglji wybory przy bójkach i wrzawach, czego dotąd nie bywało. Pobito i pokaleczono rozmaitych ludzi. Oczywiście burdy te wywoływali komuniści i radykaliści. Podpada też wielki udział kobiet, którzy tym razem we wyborach udział brały.

Francja i Niemcy gryzą się o sowiety.

Najświeższe wiadomości głoszą, że Niemcy strasznie się zaniepokoiły zatwierdzeniem rządów sowieckich ze strony Francji i zapowiadającymi się stósunkami gospodarczymi pomiędzy obydwoma krajami. Poseł niemiecki w Moskwie Brockdorff-Rantzau, dowiedziawszy się o zatwierdzeniu sowietów ze strony Francji, wyjechał natychmiast z Berlina, gdzie w tym czasie bawił, do Moskwy. Zanosi się podobno pomiędzy Niemcami a sowietami na jakiś tajny układ, na mocy którego Niemcy mają uzyskać większe przywileje gospodarcze w Rosji od Francji, a za to się zobowiążą nie przystępować do Ligi Narodów.

Zapłacą im zgnilizną komunistyczną.

Rosyjski prezes ministrów z czasów caratu Kokowcew odradza Francuzom zbytniego bratania się z bolszewikami. Powiada w gazecie „Matin", że ani Francja ani Rosja nie będą miały korzyści z nawiązania wzajemnych urzędowych stósunków. Sowiety nie zapłacą Francji ani centyma, za to napuszczą im w kraju zgnilizny komunistycznej. Sowiety wszystko przyrzekną, bo ich to nic nie kosztuje, ale niczego nie dotrzymają, bo są tego zapatrywania, że robią zobrodziejstwo sprawie proletarjatu, jeżeli burżujów obdzierają z pieniędzy i oddają je w ręce biednych proletarjuszy w postaci Trockiego, Apfelbauma i innych.

Minister Sikorski w Paryżu.

Na cześć ministra Sikorskiego wydany został obiad, na którym prezydent parlamentu francuskiego Painleve wygłosił mowę, która świadczyła o wielkiem przywiązaniu narodu francuskiego do Polski. Pozdrowił obecnego p Władysława Mickiewicza, 85 letniego syna wieszcza naszego śp. Adama i uczcił w nim sławne polskie wychodźtwo, które cnotami i energją nigdy nie zwątpiło w nieśmiertelność Polski. Dalej wyraził p. Painleve podziw dla kraju polskiego, który w krótkim czasie zdołał przywrócić swoją jedność, uzdrowić finanse i stać się państwem silnem. Można patrzeć z całem zaufaniem w przyszłość tego kraju, który pozostaje u boku Francji, potężny, wolny i niepodzielny.

Pan Władysław Mickiewicz oświadczył, że Polska potrzebuje obecnie tak samo moralnego poparcia, jak przedtem potrzebowała pułków francuskich. Zalecałoby się, ażeby Francja Polskę lepiej poznała. Ostatnią mowę wygłosił minister wojny p. Sikorski, który zapewnił, że armja polska ożywioną jest prawdziwie demokratycznym duchem. Następnie sławił minister Sikorski Francję, która jako jedyna broniła wraz z żołnierzem polskim zasad wolności, równości i braterstwa, poczem wzniósł kielich na cześć francuskiej wiedzy i literatury. Mowa generała Sikorskiego była przerywaną częstymi oklaskami.

Djabeł dzwoni na mszą.

We Francji utworzyła się tak zwana partja katolicka pod nazwą partji katolicko-demokratycznej. Oto do tej partji zapisało się 14 masonów i radykałów. Ciekawa to zatem partja katolicka. W programie swym wywiesiła walkę z innemi katolickiemi stronnictwami, które zastępują pobożną ludność z północnych prowincyj Francji Alzacji i Lotaryngji. Partję tę utworzyła międzynarodówka, ażeby katolickich wyborców skłócać ze sobą.

Pierwszy czyn przeciw Niemcom.

Przyszły rząd konserwatywny zamierza przedewszystkiem zamknąć granice Anglji i wszelkich zagranicznych swych posiadłości cłami, ażeby utrudniać dowóz towarów zagranicznych zwłaszcza z Niemiec i zapobiegać szerzeniu się bezrobocia.

Zewsząd nadchodzą wiadomości, że zwycięstwo konserwatystów powitano wszędzie z uczuciem ulgi. Wszelkie papiery, nawet indyjskie poszły w górę, bo panuje zapatrywanie, że rząd angielski opanuje ruch rewolucyjny w Indjach. Papiery przemysłowe poszły również w górę, ponieważ fabrykanci pod rządami konserwatystów nie będą się lękali upaństwowienia. Kurs pieniądza angielskiego poszedł wszędzie w górę.

Ile Niemcy liczą sobie dusz na świecie?

Gazety niemieckie obliczają, że Niemców na świecie jest ze wszystkiem 100 miljonów, z tego w Europie 80 miljonów, w Ameryce 11—20 miljonów, w Afryce 600 tys., w Australji 100 tys., w Azji 80 tysięcy, w Sredniej Europie 76.8 miljonów, z tego w Niemczech 64.9 miljonów.

Niemcy mieli przed wojną 540 tys. kwadratowych kilometrów obszaru, po wojnie urwano im z Kamerunem i innemi kolonjami 70 tys. kwadr. kilometrów. Ilość Niemców w Polsce ma wynosić wraz z Górnym Śląskiem 1 400 000 dusz. Czy to aby nie zawiele ich liczą? Bo to oni potrafią. Możemy o tem coś śpiewać

Jak za panią matką pacierz.

Ponieważ Francja sowiety uznała, przeto obecnie i Czechosłowacja postanowiła zrobić to samo. Czeski minister spraw zagranicznych Benesz wygłosił expose, w którem oświadczył, że Mała ententa postanowiła każdemu państwu co do sowietów wolną rękę, zostawić tak że Czechosłowacja może je śmiało uznać. Ponieważ zaś uznanie sowietów przez Anglję i Francję ma wielkie znaczenie, przeto i Czechosłowacja powinna zrobić to samo.

Sprawy polskie

na podstawie otrzymanych telegramów

Jak Francuzi chcą uczcić Sienkiewicza?

Gazeta francuska „Petit Journal" pisze, że Sienkiewicz był nietylko genjalnym pisarzem, lecz zarazem szczerym przyjacielem Francji i kultury francuskiej. Dziennik ten radzi, ażeby w Bretanji na kamienicy, gdzie Sienkiewicz pisał swe „Quo Vadis", wmurowaną została tablica pamiątkowa.

Ciekawy wyrok.

Głośną była swego czasu zbrodnia, jakiej się dopuścili w sztumskim powiecie Prusacy na gromadce Polaków. Oto w Sztumie była zabawa niemieckiej straży pożarnej i strzelców. Polak Smoliński rozmawiał po polsku. Zauważyli to Niemcy i rozpoczęła się zwada. Zaczęli do niego strzelać i postrzelili na śmierć zupełnie niewinną dziewczynę śp. Zofję Ciechanowską. Na sądzie wbrew prawdzie obrońca i świadkowie zeznawali, że Smoliński rozmyślnie drażnił Niemców, ponieważ mogąc po niemiecku rozmawiać, rozmawiał po polsku i w dodatku rozsiadł się przy stole, ażeby go Niemcy lepiej słyszeli. Prokurator wniósł przeciw zabójcy Erykowi Sampowi o półtora roku więzienia, sąd go jednakowoż uwolnił, bo przyszedł do przekonania, że Niemcy byli w swych uczuciach podrażnieni.

Wiadomości kościelne.

Nowy Biskup wojskowy w Czechach.

Ojciec św. zamianował biskupem wojskowym w Czechach dotychczasowego superjora armji czeskosłowackiej ks. prałata Bomber. Święcenia biskupie otrzymał ks. Bombera dnia 5 października br. w Pradze. Katolicy czescy przyjęli wiadomość o tem mianowaniu z wielkiem zadowoleniem.

Zaczynają się z Polską liczyć na morzu.

Pobyt ministra wojny Sikorskiego w Paryżu ma to znaczenie, że Polska zostanie mocarstwem morskiem i zostanie zaopatrzoną przez Francję we flotę, składającą się z łodzi podwodnych, torpedowców i hydroplanów.

Gazety angielskie piszą, że Gdynia jako port ma ogromne znaczenie wojskowe, bo stanowi silne oparcie dla floty.

Potajemne zbrojenia.

Z Prus Wschodnich dochodzą dziwne wiadomości o potajemnych zbrojeniach. Pomiędzy innymi połączyły się ze sobą tajne organizacje niemieckie Wehrwolff, Jungdeutsche oraz Frontring i utworzyły silny związek pod nazwą „schwarz — weiss". Związek ten wezwał inne organizacje do przyłączenia. Czy rząd polski śledzi należycie tę robotę?

Kronika miejscowa.

Chojnice, dnia 4 listopada 1924 r.

— **Niniejszem** podaje Pomorska Izba Rolnicza zainteresowanym rolnikom do wiadomości, że zachodzi możliwość uzyskania od Rządu zezwolenia jednorazowego na przywóz ulgowy z Niemiec części zapasowych do maszyn rolniczych, których w kraju się nie produkuje.

Wobec powyższego, we własnym interesie należy zgłosić do Izby zapotrzebowanie zapasowych części maszyn, które obecnie z powodu braku tychże nie są w użyciu, z dokładnem podaniem własnego adresu, firmy, numeru, oraz innych szczegółów żądanych części zapasowych odnośnych maszyn, i to najpóźniej do dnia 15 listopada br.

Jeszcze raz podkreśla się, że zezwolenie uzyskać będzie można wyłącznie na części zapasowe maszyn, których się w kraju nie wyrabia.

Pomorska Izba Rolnicza.

— **Ważne dla inwalidów wojennych.** Dyrekcja Kolei Państwowych w Gdańsku ogłasza przetarg na dzierżawę bufetu względnie restauracji dworcowej w Gdyni, z terminem objęcia w dniu 1 stycznia 1925 r.

Inwalidzi wojenni, pragnący ubiegać się o tą dzierżawę, winni wnieść oferty zaopatrzone w przepisany znaczek stemplowy — 2 zł. od oferty i 40 gr. od każdego załącznika — do Wydziału Prawnego Dyrekcji Kolei Państwowych w Gdańsku, najpóźniej do dnia 20 listopada 1924 r. godz. 12 w południe. —

Ogólne warunki dzierżawy można nabyć w wspomnianym Wydziale Prawnym za opłatą 2 zł., gdzie również udziela się bliższych informacji codziennie, prócz dni świątecznych, w godz. od 10—13.

— **Skutki** monopolu spirytusowego. W niedzielę wieczorem musiano się zaopiekować niejakimś Rehwinklem tustąd, który w stanie zupełnie pijanym stwarzał awantury na ulicy czem spowodował zgorszenie publiczne. W celi aresztu wyśpiewywał sobie „Deutschland über alles". Jak później się wykazało to wymieniony upił się okowitą od palenia, gdyż na inny trunek alkoholiczny nie starczył mu pieniądz, a jest nałogowym pijakiem.

— **Nieszczęsne redukcje.** Dowiadujemy się, że na nowo nastąpiły dalsze redukcje urzędników po urzędach, a zwłaszcza tym razem przy sądzie naszym. Po kilkoletniej służbie zwalnia się ludzi i to w czasie najgorszego przesilenia gospodarczego. 5 lat można było nadmierną liczbę urzędników opłacać, widocznie 5 lat czasu nam było potrzeba, aby przyjść do obecnego przekonania. Dziś żniwujemy skutki dotychczasowej rozrzutności.

— **Nie brać igieł do ust!** Pomimo wszelkich przestróg zdarzają się zawsze jeszcze wypadki, że ten i ów w lekkomyślny sposób bierze igłę lub szpilkę do ust, nie zdając sobie sprawy z tego, że łatwo może narzędzie takie połknąć i zagrozić nawet poważnie życiu. Oto w ubiegłą środę uczennica Cisielewiczówna zatrudniona w składzie bławatów p. Jączyńskiego przyszywała do wałów materji karteczki cennikowe, przyczem wzięła igłę do ust. Nagle, bezmyślnie, chcąc przemówić połknęła igłę, która utknęła gdzieś w żołądku. Dotąd nie można było igły wydobyć. Bóle są coprawda dotychczas nieznaczne, lecz nie wiadomo czy na tem się skończy.

— **Przypominamy** dzisiejszy Bazar na rzecz odbudowy kościoła farnego w hotelu Engla. Będzie na nim urozmaicony program, tak iż każdy uczestnik na swoje wyjdzie. Jest krótko po pierwszym, — można więc poświecić 1 złoty i połączyć piękne z pożytecznem. Wielką niecierpliwość okazuje zwłaszcza młodzież nasza, bo długi czas upłynął od ostatnich tańców, dla tego też z prawdziwem zadowoleniem czytano w programach o tańcach. Komitet ze swej strony wszystko jak najlepiej przygotował, aby „Bazar" się powiódł.

Kronika prowincjonalna.

Orlik, pow. Chojnice. (Odkrycie cmentarza pogańskiego). W sobotę dnia 25 października br. zawiadomili chłopcy szkolni swego nauczyciela, że w lesie p. K. Warsińskiego przy kopaniu za białym piaskiem natrafili na jakiś podkład kamienny, pozwalający się poruszać. Gdy płytę wierzchnią odsunęli, ujawniła się komora, w której znajdowały się urny z kośćiami. Po skończonych lekcjach udał się p. nauczyciel z owymi uczniami na odnośne miejsce. I rzeczywiście odnaleziono grób pogański, mający charakterystyczne cechy podobnych grobów kamiennych. Gdy ostrożnie zdjęto górny kamień, znaleziono w grobie 5 urn, z których 4 jednakże były tak kruche, że przy najlżejszem dotknęciu rozpadły się. Jedynie jedną zdołano całą wydobyć, chociaż jest mocno popękaną. Odniesiono ją do szkoły. Po bliższem rozejrzeniu się w lesie stwierdzono więcej takich grobów. Niektóre urny ozdobione są znakami i rozmaitymi kwiatami. We wszystkich urnach znaleziono drobne kości, na których pozostały ślady działania ognia.

Wiele. Piszą nam: Tutejszy organista Franciszek Brzóska obchodził w wrześniu złoty jubileusz urzędowania swego, przez 50 lat w służbie Kościelnej, którą wykonywał sumiennie i zaszczytnie. Brzóska złożył swój egzamin przed dyrektorem muzyki p. Kiewiczem przy seminarjum nauczycielskiem w Kościerzynie.

Jako młodzieniec rozpoczął swoje urzędowanie w Przodkowie i tam pracował przez 17 lat, stamtąd przeniósł się do Wiela, gdzie po dziś dzień pracuje przez 33 lat ku zadowoleniu swoich przełożonych i parafjan.

Dla tego składam mu najserdeczniejsze życzenia błogosławieństwa Bożego.

Jeden z parafji.

Wiele. Jak słychać to coraz częściej powtarza się wścieklizna u psów. Otóż przed paru dniami ukąsił pies wściekły niejakąś Cieglińską tu stąd, która musiała się udać do Warszawy. Jakoś niema końca ze wścieklizną i zalecałoby się jeszcze niejakiś czas mieć psy na uwięzi.

Tuchola. W niedzielę, dnia 26 października odbyło się tu „Swięto Przysposobienia Wojskowego", połączone z pierwszymi zawodami sportowemi o mistrzowstwo powiatu tucholskiego. Mimo spóźnionej pory święto udało się znakomicie, gdyż pogoda dopisała. To też udział tutejszego społeczeństwa w obchodzie święta był nadzwyczaj żywy. Domy ozdobiono chorągwiami a z zawodnikami łączyły się tutejsze towarzy-

stwa, jak Bractwo Strzeleckie, Tow. Powstańców i Wojaków, Straż pożarna, w spólnym pochodzie na nabożeństwo i późniejszym wymarszu do Strzelnicy.

Że szczególnem uznaniem nadmienić trzeba, że ze strony zamożniejszych obywateli naszego miasta wpłynęły na ręce p. burmistrza Saganowskiego dość pokaźne kwoty pieniężne, wobec czego można było rozdać zawodnikom prócz dyplomów 8 cennych nagród.

Do konkursu w zawodach stawiło się 15 uczniów tutejszego seminarjum nauczycielskiego, 13 stu członków Tow. gimnastycznego „Sokół"—Tuchola i 1 członek Tow. Powstańców i Wojaków—Tuchola.

Program zawodów — t. zw. pięciobój był następujący: 1. strzelanie z karabinów wojskowych do celu, 2. bieg 200 metrowy, 3. skok wzwyż, 4. rzut granatem ćwiczebnym do celu, 5 marsz pięciokilometrowy.

Wyniki z zawodów były nadzwyczaj dobre. Nagrody otrzymali: 1. Nowacki, semin.-Tuchola, 1 szą nagrodę i dyplom mistrza powiatu tucholskiego, 2. Pociot, semin.-Tuchola, 2 gą nagrodę i dyplom 3. Fleming sokół Tuchola, 3 cią nagrodę i dyplom, 4 Gawrych, semin. Tuchola, 4 tą nagrodę i dyplom, 5. Włostowski, semin Tuchola, 5 tą nagrodę, 6. Rzonsowski, semin -Tuchola, 6 tą nagrodę, 7. Mindak, semin.-Tuchola, 7 mą nagrodę, 8. Pliszka, Sokół-Tuchola 8-mą nagrodę.

Nadmienić należy, że nader dobremi wynikami popisał się Nowacki (skok wzwyż 1.60 mtr., bieg 200-metrowy w 25 ciu sekundach), za co darzono go hucznemi oklaskami.

Jeden z uczestników.

Tuchola. Tegoroczne łowy na kuropatwy niezadowoliły myśliwych, za to odszkodowani bywają polowaniem na zające. W Jeleńczu na małym obszarze dzierżawca polowania zastrzelił w jednym dniu 5 zajęcy. W obec tak bogatych łowów i wielkiej podaży, ceny są niskie, można nabyć zająca 8 do 10 funtów ważącego już za 3 złote. Komu zatem zające w Chojnicach za drogie, niech jedzie po nie do Tucholi.

Tuchola. Przy wykopywaniu sklepu w miejscu pod budowę nowej stodoły w Koślince u gospodarza p. P. Maja, natrafiono na kościotrup ludzki, stanowiący prawdopodobnie resztki grobu wojackiego z czasów szwedzkich. W roku 1655 oblegali Tucholę Szwedzi. O miejscowości pobliskie, do których wówczas i Koślinka należała, toczyły się zacięte walki, które skończyły się spaleniem tych miejscowości i zdobyciem Tucholi.

— Włamanie się do okna wystawowego kupca p. Szprengla zostało obecnie wyświetlone. Robotnikowi Papierowskiemu tu skąd, który obecnie odsiaduje za inną ciężką kradzież 2 lata domu karnego, udowodniono, że popełnił czyn ten wspólnie z robotnikiem H. Ustalono osoby, którym P. zaofiarował lub sprzedał skradzione towary, które kupiec p. Sz. jako swoje poznał. Włamywaczowi grozi niemała kara dodatkowa.

— Na członka Pomorskiej Izby Rolniczej wybrał Sejmik powiatowy w miejsce zmarłego posiedziciela majątku Kełpin śp. Gulgowskiego, właściciela majątku p. Korthalca z Koślinki. Protest w czasie przewidzianym nie wpłynął, wobec czego wybór staje się prawomocny. — Urząd rozjemczy na obwód Koślinka, który piastował śp. A. Majka, powierzony został rolnikowi p. Franciszkowi Szwedzie z Koślinki

Tuchola. Przy tutejszym sądzie pracowało kiedyś 3 adwokatów, którzy w dodatku byli notarjuszami. Obecnie niema ani jednego adwokata, a gdyby się tu który osiedlił, otrzymałby napewno notarjat. Dawniej było trzech sędziów, obecnie jest zaledwie jeden w osobie dr. Graefe. Nie można się dziwić, że jest przeciążony pracą. Warto dodać, że niemieckie gazety są bardzo zadowolone, że Niemcy się nie procesują, i idą na sąd tylko wtenczas, gdy muszą. Wierzymy Niemcom, że polskich sądów nie lubią. Toć i z nami za pruskich czasów było nieledwie to samo. Niemiec i Polak nigdy nie lubili za bardzo spółkować ze sobą.

Więcbork. Miasteczko to należy do powiatu sępoleńskiego, ale chociaż liczy 4000 mieszkańców i jest większe od Sępólna, to jednakowoż powiatowem nie jest, bo niema odpowiednich budynków. Obcy przybysz, który tam się zabłąkał, powiada, że miasteczko to robi wrażenie jakoby odciętego od świata. Ludzie tam sobie spokojnie żyją, Pana Boga chwalą i dla tego wiedzą, że jutro też będą mieli co jeść. Domki toną w zieleni, tak probostwo, jak dom lekarza, a nad tem wszystkiem góruje na pagórku starożytny kościółek, położony malowniczo nad jeziorem. Kościół wystawił czasu swego jeden z Potulickich. Na cmentarzu jest widoma pamiątka z najazdów Szwedów w postaci armatki. Mieszkańcy są zadowoleni z tego, co mają, życzyliby sobie jedynie hurtownię kolonjalną, z której mogliby się zaopatrywać w towary. Ale obcych nie lubią, ażeby do tego spokojnego stada owiec nie dostała się owca parszywa. Ale i tam Żydzi się zabłąkali. Bo pewnego dnia zaczął woźny magistracki jak za starodawnych czasów wydzwaniać. Gdy ludzie zaczęli z okien wychylać ciekawie głowy, zapowiadał uroczystym, urzędowym głosem: „Nadchodzą za kilka dni uroczyste święta żydowskie, dla tego należy się zawczasu w towary zaopatrywać

Działdowo. Niezwykłą uroczystość obchodziła w niedzielę 5 bm. gmina Tuczki. Otóż o godz. 3 po południu odbyło się poświęcenie figury datkami mieszkańców gminy wzniesionej. Figura pod wezwaniem Najsł. Serca P. Jezusa stanęła na granicy powiatu działdowskiego i lubawskiego na krzyżujących się drogach: Rybno Działdowo, Prusy-Koszalewy. Następnie o godz. 4 ej po południu odbyło się poświęcenie miejscowej szkoły. Po dokonanym obrzędzie przemówił do zebranej dziatwy szkolnej i publiczności ks. prob. Chyliński przedstawiając wielkie znaczenie szkoły polskiej jako placówki szerzącej oświatę, zasady religijno-moralne i wyrabiającej przyszłych obywateli państwa. Po przemówieniu nauczyciela p. Ruczyńskiego do dziatwy i po odśpiewaniu przez nią pieśni: Pod Twą obronę, Ojcze na niebie, zakończono wzniosłą uroczystość.

Unisław, pow. chełmiński. Uroczystość poświęcenia chorągwi Tow. Powstańców i Wojaków z Trzebcza odbyła się tu dnia 19 bm. Obecnemi byli między innymi generał Ładoś i starosta chełmiński dr. Bobke. Na uroczystość przybyły też delegacje okolicznych towarzystw wojackich. Poświęcenia dokonał po solennem nabożeństwie ks. proboszcz Szuchmielski z Trzebcza, przemawiając poprzednio w serdeczny sposób do wojaków. Nastąpiła potem defilada towarzystw i delegacyj przed generałem Ładosiem. Wspólny obiad zgromadził przeszło 100 uczestników, a w licznych mowach dawano wyrazy szczerego uczucia patrjotycznego i przywiązania Pomorzan do Ojczyzny.

Góra, pow. wejherowski. Rzewnej uroczystości uczestniczką była parafja nasza w niedzielę 19 zm 80 dziatek przystąpiło dnia tego do Stołu Pańskiego. O godz. 10 te wprowadzono dziatwę z procesją z tutejszej szkoły do pięknie przystrojonego kościółka. Czcigodny nasz ks proboszcz odprawił uroczystą mszę świętą. Przed Komunją św. przemówił do dziatek w do głębi wzruszających słowach. Niejednemu z obecnych cisnęła się łza do oka na widok klęczących dziatek w blasku świec jarzących, z dziecinną prostotą, niewinnością i pokorą odnawiających przymierze chrztu jako dowód żywej wiary i wyparcia się ducha złego.

Po nabożeństwie odprowadzono dzieci do plebanji, gdzie ks. proboszcz uraczył je posiłkiem i obdarzył obrazkami pamiątkowemi. Na tem zakończyła się wspaniała uroczystość.

Nieszawa. Czyja własność? Na posterunku Pol. Państw. Radziejewo są do odebrania: obrus kościelny koloru blado różowego długości 1.50 m. szerokości 1.30 m., w środku i dookoła obrusa fragmenty z historji św. Nowego Testamentu, między innemi w środku „Ostatnia Wieczerza Pańska". Obrus ten pochodzi niewątpliwie z kradzieży. Prawy właściciel może się zgłosić.

Ostatnie telegramy.

Zaduszki komunistyczne.

Na cmentarzu brudnowskim zamierzali komuniści zorganizować awanturę. Zebrało się około 150 osób, do których przemawiał poseł Łańcucki. Policja hałaśników rozproszyła.

Budowa domów mieszkalnych.

Czerwony Krzyż zamierza zbudować dwa domy mieszkalne na 2000 lokatorów pozbawionych mieszkań i mieszczących się chwilowo w barakach.

Ustąpienie prezydenta chińskiego.

Prezydent Chin Tsao Kun ostatecznie ustąpił.

Bandytyzm we Wielkopolsce.

W ostatnich kilku dniach wydarzyło się we Wielkopolsce kilka wypadków bandytyzmu. W Teatrze miejskim napadł w sobotę wieczorem bandyta na kasjerkę, chwycił ją za gardło, a drugą ręką ograbił część kasy na sumę 715 złotych. Dzień poprzednio napadli bandyci na obywatela Poznania Jana Kutę, wracającego ze Skórzewa, obezwładnili go i zabrali mu kilkadziesiąt złotych. W Sremie dokonano we Wszystkich Świętych rabunku na kasę pocztową w Sremie. Dokonało go trzech dobrze uzbrojonych i zamaskowanych bandytów.

Żałobne uroczystości.

Z okazji krwawych zajść krakowskich odbędzie się w rocznicę 6 listopada uroczystość żałobna. Będzie nabożeństwo żałobne, odsłonięcie pomnika na cmentarzu rakowickim i uroczystość oświatowa.

Silna eksplozja.

Na pokładzie amerykańskiego okrętu naftowego „Aldez Anderson" wybuchła eksplozja. 12 osób załogi zginęło, rannych jest 20.

Co zamierza przyszły rząd angielski?

Francuska gazeta „Echo de Paris" powiada, że przyszły rząd angielski będzie przedewszystkiem badał położenie Niemiec i szczerość ich pokojowych zamiarów, będzie dalej badał sprawę długów międzysojuszniczych powojennych, zajmie się zmianą umowy genewskiej, wznowi układy z Rosją i zajmie się rozbudową portu w Singapore.

A więc mała tylko odmiana polityki Macdonalda.

Nowy napad pod Dubnem.

Banda, złożona z 30 osób, napadła na majątek państwa Przybylskich Turków pod Dubnem. Bydło wyrznięto, 30 koni uprowadzono. Czy ktokolwiek życie postradał, nie wiadomo dotąd.

Zamknięcie wystawy we Wembley.

Wystawa we Wembley została zamknięta przez królewicza angielskiego w obecności 50 tys. osób. Mowę, wygłoszoną przez niego rozniosły telegramy iskrowe po całej Anglji i Irlandji. Wystawa zostanie prawdopodobnie na wiosnę wznowiona.

Tunel pod rzeką.

Na amerykańskiej rzece Hudsonie wybudowano tunel, największy na świecie. Jest on przeznaczony dla okrętów. Tunel został w zeszły czwartek otwarty przez prezydenta Ameryki Cooligde. Tunel ten łączy Nowy York z New Jersey. Codziennie może przezeń przejeżdżać około 46 tysięcy statków.

Minister Darowski ustąpił.

„Głos Narodu" donosi, że ze swego stanowiska ma ustąpić minister Pracy i Opieki Społecznej Darowski.

Ustąpił inspektor armji generał Smigły.

Inspektor armji gen. Smigły podał się do dymisji wskutek zatargu z gen. Latinikiem komendantem korpusu.

Żarty.

Miły zięć.

Teściowa (przechodząc w pokoju jadalnym koło zegara, który spadł ze ściany). — Chwila wcześniej, a byłby mi spadł na głowę!

Zięć. — Mówiłem mamie, że ten zegar się zawsze opóźnia.

Ruch w Towarzystwach.

Chojnice. „Klub kręglarzy Bałtyk". Zebranie odbędzie się w środę dnia 5 bm. o godz. 8 wiecz. w kręgielni. Z powodu ważnych spraw przybycie wszystkich członków konieczne. Zarząd.

Lipusz. (Baczność Rolnicy Członkowie Chrześć. Narodowego Stronnictwa Rolniczego). W niedzielę, dnia 9 listopada b. r. odbędzie się w Lipuszu wiec Chrześć. Narodowego Stronnictwa Rolniczego i to zaraz po nabożeństwie w zwykłym lokalu. Z referatem przybędzie p. poseł Wałaszek. Uprasza się o liczny udział Szan. pp. rolników.

Chojnice. Tow. Polek uprosiło ks. dr. Kirsteina, że będzie miał wykład o „Uświadomieniu młodzieży", jeżeli się zbierze większa ilość matek. Prosimy zatem, aby wszystkie matki z Chojnic i okolicy, którym dobro dzieci na sercu leży pospieszyły na wykład dnia 7 listopada o godzinie 5 po poł. na sali Starostwa. Sikorska.

Chojnice. Polski Związek Kolejowców. Prosimy o łaskawe ogłoszenie, że w środę, dnia 5 listop. o godz. 19 odbędzie się w lokalu p. Jażdżewskiego miesięczne zebranie. O liczny udział prosi

Zarząd.

Rytel. Zebranie Towarzystwa Powstańców i Wojaków odbędzie się w niedzielę dnia 9 listop. o godzinie 5 po poł. w sali p. Grabosza w Rytlu. Prosi się o przybycie wszystkich druhów. „Wolność" Zarząd.

Chojnice. Walne Zebranie Kółka Amatorskiego im. „Słowackiego" odbędzie się w czwartek, dnia 6 b. m. o godz. 6 45 wieczorem w salce p. Zelaznego.

Zaznacza się, że zebranie będzie prawne do powzięcia wszelkich uchwał bez względu na ilość członków.

O przybycie wszystkich członków prosi Zarząd.

Chojnice. Zebranie Klubu żeglarskiego odbędzie się w środę 5-tego listopada w hotelu p. Engla.

O jak najliczniejszy udział prosi Zarząd.

Chojnice. Baczność strzelcy, wojacy i sokoli. Dnia 9 b. m. odbędzie się w Toruniu wielkie strzelanie o mistrzostwo Pomorza i miasta Torunia. Regulamin i porządek strzelanie przejrzeć można w hotelu Priebe.

Chojnice. Zebranie Tow. Powst. i Wojaków odbędzie się w czwartek dnia 6 b. m. o godz. 7.30 po poł. w salce p. Żelaznego.

Przybędzie Wiceprezes Okręgowy druh Hoffmann. Stawiennictwo wszystkich członków konieczne, zaś członków wspierających pożądane. „Wolność!" Zarząd.

Koniec części redakcyjnej.

Redaktor odpowiedzialny: Czesław Nowakowski
Drukiem i nakładem Drukarni Dziennika Pomorskiego w Chojnicach.

Za tak liczne dowody złożenia wieńców i brania udziału przy pogrzebie mojej kochanej żony i dobrej matki składamy nasze

najserdeczniejsze podziękowanie.

Ferdynand Giese
z córką.

Chojnice, dnia 3 listopada 1924.

Dom sportu i mód
Tel. 188 **O. Weiland** Tel. 188
Dworcowa 10

Poleca we wielkim wyborze

skórki wszelkich gatunków

na kołnierze i obsady Tutejsze i farbowane lisy we wszystkich kolorach. Wybór w tanich garniturach futrzanych :-: i podszewkowaniach. : :

Tanie futra do podróży, sportu i krótkie.

Specjalne futra za miarą dla pań i panów.

Skrzydła i pianina
marki:
Bechstein, Blüthner Feurich, Niendorf
i innych znanych firm światowych **harmonja fabrykat Mannborg jakoteż pianina własnej fabrykacji** poleca po cenach solidnych i na korzystnych warunkach zapłaty **w wielkim wyborze**

B. Sommerfeld, Bydgoszcz
Telefon 883 Śniadeckich 56.
Fabryka fortepianów i budowa organów HURTOWNIA.

Całkowita wysprzedaż
Sprzedaję po znacznie zniżonych cenach
rowery
maszyny do szycia
centryfugi
masielnice
płaszcze i węże do rowerów
naby torpedowe
łańcuchy i pedały
naby wolnobiegów do tylnych kół
gramofony, glyty
i różne inne instrumenta muzyczne

OLGA BONIN
Chojnice Gdańska nr. 33

---

1 krótkie futro męskie
1 zimowe palto
2 pary męsk. trzewików wielkości 43
cylinder, kapelusze męskie i 1 kapelusz damski, prócz tego kilka ubrań męskich
na sprzedaż
Dworcowa 62 parter na prawo.

Zważcie: Gdzie korzystniej kupujecie u handlarza, który wytwarza bądź to kanapy, leżanki lub klubowe garnitury przez pomocnika policzając sobie 30—50% zysku, albo u wytwórcy samego **specjalisty-tapicera** szukający sobie równego tu w Chojnicach i Pomorzu?

Zatem spieszcie jak najrychlej na **Dworcową nr. 3** i podziwiajcie jego dzieła.

POLKLUB
Pierwsza Chojnicka Wytwórnia Mebli Wyścielanych
Dworcowa nr. 3.

Deutscher Frauenverein Chojnice
(Związek kobiet)
W czwartek, dnia 13. listopada wieczorem od godz. 6. rozpoczyna się w ubikacjach **Hotelu Engela**

wielki Bazar dobroczynny
w podobieństwie okrężnego
na rzecz ubogich, podarków gwiazdkowych, dla spółki dziecięcej i bezrobotnych naszego miasta.

Program:
1. Żywy obraz z wierszem żniwarzy
2. „Przy studni nad bramą“ pieśń ludowa w 9 obrazach
3. Godzina tańca z starych czasów
4. Teatr.

Taniec. **Taniec.**

Bufet. kawa, ciasta, herbata, likiery i kostkownia.

O liczny udział w interesie dobrego celu uprasza

Zarząd.

Wstęp 1 złoty.

Uprasza się zaopatrzyć się w nóż i widelec.

Mam połączenie telefoniczne
Nr. 43
Jan Rudnik, Dom Bławatów
Młyńska 6.

Zawiadomienie.
Niniejszem mam zaszczyt podać do łaskawej wiadomości Szan. Publiczności BRUS jako też i okolicy, że **dnia 5-go listopada 1924 r. otworzyłem w Brusach przy ulicy Dworcowej Nr. 24**

interes mąki i ospy
który pod własną firmą

A. Czarnowski

prowadzić będę.

Zadaniem moim będzie mieć związki ze wszystkimi młynami okolicy, przeto zapewnić mogę że prowadzić będę artykuły pierwszej ja kości i licznych gatunków po cenach umiarkowanych Kilkoletnia praktyka w tym zawodzie oraz dostateczna ilość środków materjalnych, którymi rozporządzam dają mi możność egzystencji.

Polecam swój interes łaskawym względom Sz. Publiczności, zapewniam skorą i rzetelną obsługę i proszę o łaskawe poparcie mojego nowo założonego przedsiębiorstwa.

Z głębokiem poważaniem

A. Czarnowski.

Sprzedaż sezonowa
po niebywałych cenach

buty męskie czarne	15—20	zł.
buty robocze	13—18.50	zł.
3/4 buty	26—	zł.
kropówki dobrej jakości	30—35	zł.
buty damskie z cholewkami	14—20	zł.
buty połówki	14—16	zł.

buty dla chłopców
buty do polowania pozagraniczny towar mankiety czarne.
Wielki wybór w obuwiu dziecięcym i damskich lakierkach
Mam także towar pozagranicz. po niskich cenach

Płottka, Człuchowska 15.

Losy do II. kl. Loterji Państwowej
nadeszły.

Ponieważ ciągnienie rozpoczyna się 13. listopada br. muszą być losy wykupione najpóźniej do 7. listopada. Po upływie tego terminu nie mają grający żadnych pretensji na dostarczenie losów. Przy odbiorze nowych losów należy przedłożyć losy klasy poprzedniej celem unieważnienia.

Kolektura A. Kunowski
Dworcowa 17.

BURSZTYN
kupuje po najwyższych cenach
C. W. Möller
Bernsteinw. Fabrik, Berlin C. 25
Alexanderstrasse 38-a.

Komunikat.
Poznaj siebie!

Kim jesteś? Kim być możesz? Charakter, zdolności, przeznaczenie. Jeżeli Ci brak energji, równowagi, jeżeli nie wiesz jak żyć, postępować, aby zwycięsko przeciwstawić się losowi, zwróć się do **p. Szyllera-Szkolnika,** znawcy dusz, autora prac naukowych. Nadeślij charakter pisma swojego, lub zainteresowanej osoby, napisz rok, miesiąc urodzenia, kawaler, żonaty, wdowiec, ile osób najbliższej rodziny, na tych danych otrzymasz listem poleconym naukową szczegółową analizę charakteru, określenia ważniejszych zdarzeń życiowych, odpowiedzi na szczerze zadane pytania, również horoskop ułożony przez słynne medjum Miss Evigny. Analizę-horoskop wysyła się po otrzymaniu 3 złotych. Jeżeli wziąć pod uwagę, że wykonanie analizy wymaga poważnej umysłowej pracy, koszta ogłoszeń, pocztowe etc., wyżej oznaczona suma nie jest zbyt wysoka. Osobiście przyjmuję od 12—7 p.p Doświadczenia naukowe p. Szyllera-Szkolnika, zaszczycone chwalebnymi protokułami naukowych Towarzystw Warszawy, świadectwami najwybitniejszych powag świata lekarskiego i odezwami prasy. Książki nadzwyczaj ciekawej treści. naukowo - pouczającej. Katalog ilustrowany darmo. Na przesyłkę dołączyć znaczek pocztowy. Adres: Warszawa. Psycho-Grafolog Szyller Szkolnik, Piękna 25, pokój 14 Telefon 506—09.

---

1 skrzypce i trąbkę
na sprzedaż
ul. Strzelecka nr. 11
parter lewo.

Piec
żelazny
na sprzedaż
Drogerja Zak.

Artykuły dla chorych.
Sole mineralne, kwas węglowy do kąpieli, sól Stasfurtska, środki przeciw zaziębieniu i wszelkie artykuły gumowe poleca

Drogerja Paetzold
RYNEK 21.

Fabryka Cukierków „Marja“
poleca się jako najtańsze i najkorzystniejsze źródło dla zakupu karmelków

CHOJNICE, Angowicka 30.

Maszyny do szycia
najprzedniejszej konstrukcji i wiekowej trwałości z kilku letnią gwarancją, po cenach wyjątkowo niskich i na bardzo dogodnych warunkach spłaty z swoich składów poleca

Leon Studziński
Kościerzyna Pom. tel. 67.

Przyjmuję znowu od 10-1 i 4-½7
Dr. Antoni Łangowski
lekarz specjalista w chorobach skórnych i wenerycznych (leczenie Roentgenem, światłem, badania krwi)
Gdańsk
Elisabethkirchengasse (Töpfergasse) 7
telefon 1844.

Nauczycielka tańca
pani Synell z Grudziądza rozpoczyna z początkiem listopada **w Hotelu Engla**

kurs tańca
Zgłoszenia przyjmuje się **w Hotelu p. Engela.**

Biel kryjącą (Deckweihs) za kilo 0,70
Pokost czysto-lniany krajowy
Pokost czysto-lniany holenderski
Lakiery spirytusowe
Lakiery emaljowe
Lakier bursztynowy
Lakiery kopalowe
Lakier powozowy
Lakier na żelazo
Lakiery gotowe na posadzkę
Sykatywę
Terpentynę
Bronz
Kleje
Bejce
Pędzle
Wszelkie farby olejne, wodne i anylinowe
poleca korzystnie

DROGERJA POD ORŁEM
Aleksy Wojnowski
Chojnice.

Towarzystwo Gimastyczne
„Sokół“

Gniazdo w Ogorzelinach urządza w niedzielę dnia 9-go listopada br. o godz. 17-tej w sali p. Weilanda w Ogorzelinach

zabawę jesienną
z przedstawieniem amatorskiem i tańcami

O liczny udział prosi
KOMITET

Czysty zysk przeznacza się na zakup narzędzi dla miejscowego gniazda.

Karty do gry
do nabycia
w księgarni Dzien. Pomorsk.

Stajnię
w Dworcowej
wydzierżawi
Rahmel
Strzelecka 15 II.

Porządna, rzetelna
dziewczyna
poszukuje miejsca
do prac domowych i kuchni. Gdzie wskaże eksp. Dz. Pom.

Potrzebna od zaraz uczciwa i rzetelna
służąca
znająca się dokładnie na gospodarstwie domowem. Zgłoszenia pod
Człuchowska 37.

Poszukuje się
umeblowanego
pokoju
możliwie w śródmieściu. Zgłoszenia pod of. 19 do niniejszego pisma.